

Commandobunker 'Stützpunkt Landhaus Westkapelle'

Eddy Lambrecht

In april 2007 werd te Westkapelle op de hoek van de Kragendijk en de Kalvekeetdijk, bij het huidige restaurant 'Charl's', gestart met de afbraak van een Duitse bunker. Het was geen gewone bunker maar een hoofdkwartier van een bataljon of regiment.

In de zomer van 1942 kreeg de 712de Infanterie Divisie de opdracht om de kuststreek te bezetten van Terneuzen in Nederland tot en met Blankenberge. Door de Duitsers werd dit gebied aangeduid als 'Küstenverteidigungsabschnitt (K.V.A.) A2'.

Naast de taak van kustbeveiliging moest de 712 I.D. betonnen verdedigingswerken bouwen, mijnenvelden leggen en versperringen aanbrengen op het strand. In de velden werden 'Rommelasperges' (palen om luchtlandingen te vermijden) geplant.

De sector van de 712 I.D. werd tot drie keer toe geïnspecteerd door generaal-veldmaarschalk Erwin Rommel en twee keer door generaal-veldmaarschalk von Rundstedt.

De Führerbunker van het type Kegelbau 117a gezien vanaf de straatkant, beschilderd met vensters en deuren en met een vals zadeldak. Enkele Duitsers zijn bezig met het onderhoud van hun fietsen.

In het gebied van de 712 I.D. werden er 6 dergelijke bunkers gebouwd; nl 2 in Stützpunkt Oostburg, 1 in Stpt Schoondijke, 1 in Stpt Westkapelle Landhaus, 1 in Stpt Lissewege en 1 in Stpt Kaakke-Mitte (Binnenhof)

De 712 I.D. was een 'Bodenständige Division', t.z. een vaste niet-mobiele divisie, die bestond uit ongeveer 19.000 manschappen, hulpeenheden meegerekend.

In augustus 1944 verliet de 712 I.D. hier zijn stellingen om als velddivisie ingezet te worden tegen de oprukkende geallieerde legers in Noord-Frankrijk.

Bevelhebber van de 712 I.D. was Generalleutnant Friedrich-Wilhelm Neumann. Hij was een beroepsofficier (1889-1975) die gediend had in WO I, ondermeer als stafofficier. Na de nederlaag bleef Neumann in het leger bij de Reichswehr. Vanaf 1921 bekleedde hij verschillende functies bij de politie. In 1935 trad hij terug toe tot de Wehrmacht. Neumann had zijn divisiehoofdkwartier in Oostburg, in de Rijkshogere Burgerschool in de Breedestraat.

De westelijke sector van het gebied van de 712 I.D., nl K.V.A. A2 Abschnitt Links, werd verdedigd door het Grenadier Rgt 732, met hoofdkwartier te Westkapelle.

(vanaf 2/7/1942).

De villa 'Gendebien' werd gebruikt als officiersmess en daarnaast werd een 'regimentshoofdkwartiersbunker' gebouwd van het type 117a.

In de onmiddellijke nabijheid werden nog gebouwd: een munitiebunker, een veldkeuken en vijf bunkers van het type 501 voor het onderbrengen van in totaal 50 manschappen.

Voor de 'rondomverdediging' werden 7 Tobrukbunkers (kleine betonnen ringstand) gebouwd. Alle bunkers waren gecamoufleerd en aangepast als woonhuizen of hofsteden, om niet op te vallen tussen de plaatselijke bebouwing.

Dit verdedigingscomplex werd genoemd: Stützpunkt Landhaus Westkapelle.

De commandobunker zelf bestond uit 2 ingangen en 17 ruimtes. De eerste ingang kon verdedigd worden vanuit een gang achter een pantserplaat met schietgat.

De grootste zaal (2,8 x 5,5 m) bevond zich nagenoeg in het midden van de bunkerruimte en bevatte 3 veldbedden. De rechertoegang kon van daaruit eveneens verdedigd worden door middel van een pantserplaat met schietgat.

De bevelhebber had er zijn werkkamer (1,5 x 2,5 m) en een woonruimte (2,5 x 3,5 m). Verder waren er kamers voor ondermeer een officier communicatieverbindingen, de tekenafdeling, de chef-staf of de officier inlichtingen.

In de bunker konden de ruimtes afgesloten worden met pantserdeuren, een traliehek of plaatstalen schuifdeuren.

Er waren ook 2 gassluizen achter de toegangen; daar konden de door gas aangetaste personen ontsmet worden alvorens ze verder de bunker ingingen.

Voor de bouw van de bunker werd 1.124 m³ beton gebruikt. De muren waren 1,5 m dik; het dak had een dikte van 3 m.

De bunker was de commandopost van Oberst der Reserve Oskar Radler, de bevelhebber van Grenadier Rgt 732. Hij was een veteraan van WO I, en verving generaal Neumann te Oostburg gedurende zijn afwezigheid.

Tijdens de insluiting bleef het steunpunt 'Landhaus Westkapelle' bezet. Terwijl op 1 november 1944 in Knokke de Canadezen met hun zuiveringsacties doorgingen, bleken in het Lager of Landhaus de Duitsers zich voor te bereiden op de verdediging. Zij beschikten over de nodige voorraden munitie en levensmiddelen.

De bunker tijdens de afbraak. Rechts van de rechteringang zien wij de "Scharienstand" gewachtruimte voor een machinegeweer die flankerend vuur kon afgeven naar de twee toegangen van de bunker. In het schietgat stak een pantserplaat.

Dezelfde locatie tijdens de oorlog, met geschilderde bakstenen op de beïonnen muren.

Onderofficier Peter Orlofski van de 712 I.D. was een 'Punker' of radiotelegrafist die te paard van Oostburg naar het steunpunt Landhaus Westkapelle kwam. Hij verbleef er enige tijd in de commandobunker.

Hij werd later ingekwartierd in het ouderlagengesticht te Westkapelle, waar deze foto werd genomen.

In augustus 1944 trok hij met zijn divisie naar Noord-Frankrijk. In een Frans stadje werd Orlofski door verzetsstrijders vanaf de daken beschoten. Gehuwet aan zijn been sleepte hij zich naar een openbaar toilet waar hij zich verborg tot de aankomst van de Canadese troepen.

Tijdens de insluiting in september-oktober 1944 bevonden zich hier terug enkele leden van de 712 I.D. die de aansluiting met hun divisie verloren hadden.

Op 2 november geeft de bezetting zich echter over na hevig verzet. De 'Queens Owns Rifles of Canada' hadden een gemotoriseerd antitankkanon M10 ofwel een Pétard (bunkerbreker) laten aanrukken. Na onderhandelingen met een Canadees officier verlieten de Duitsers het steunpunt 'Landhaus' in krijgsgevangenschap. Naargelang de bronnen waren er 83 krijgsgevangenen, andere vermelden 15 Duitsers die zich overgaven.

Bibliografie:

Atlantiekwal in Zeeland en Vlaanderen, H.Sakkers en J.N. Houterman - 1990

De laatste witte vlag, Constant Devroe - 1991

Stützpunkt Oostburg, J.N. Houterman en H.Sakkers - 1995

Stützpunkt Oostburg, bijlage J.N. Houterman en H. Sakkers - 1996

Vaar de rode klaproos bloeit, Karel Aernoudts - 1972